

Bilaga 2. Mål och delmål i Agenda 2030 i förhållande till miljökvalitetsmålet Ett rikt odlingslandskap

Nedan redovisar Jordbruksverket uppdraget om kartläggning av hur mål och delmål i agendan förhåller sig till miljökvalitetsmålen och till generationsmålet. Redovisningen görs i det format som Naturvårdsverket tagit fram i sin vägledning av övriga miljömålsansvariga myndigheter. Utöver tabellen vill Jordbruksverket även lyfta fram några generella synpunkter:

- Arbetet med Ett rikt odlingslandskap bedöms i stora delar rymmas inom Mål 2 om Ingen hunger samt mål 15 om Ekosystem och biologisk mångfald.
- Målet och de relevanta delmålen innebär behov av definiering för att det ska vara möjligt att få praktisk användning av dessa i myndigheternas eller näringslivets arbete. Miljökvalitetsmålet Ett rikt odlingslandskap har tolv preciseringar som förtydligar målet och används i det löpande uppföljningsarbetet.
- Generationsmålet innebär att vi lämnar över ett samhälle där de stora miljöproblemen är lösta, utan att orsaka ökade miljö- och hälsoproblem utanför Sveriges gränser. Frågan om hållbar konsumtion- och produktion har en tydlig plats i Agenda 2030 liksom i generationsmålet om att *Konsumtionsmönstren av varor och tjänster orsakar så små miljö- och hälsoproblem som möjligt*. Ett rikt odlingslandskap definieras genom preciseringarna, som är ett antal kvalitativa tillstånd, om förhållandena i Sverige. Samtidigt är uppfyllelsen av målet beroende av att svenska jordbruksföretag kan konkurrera på en världsmarknad som ännu inte betalar för de mervärden som en hållbar livsmedelsproduktion för med sig. Jordbruksverket ser därför arbetet med att främja en hållbar livsmedelsproduktion både nationellt och internationellt som en viktig del i att uppfylla miljökvalitetsmålet, generationsmålet samt Agenda 2030. Jordbruksverket anser att Agenda 2030 kan vara ett ramverk att utgå ifrån i det arbetet.
- När det gäller odlingslandskapets kulturmiljö, och miljökvalitetsmålet om bevarade natur- och kulturmiljövärden samt kultur- och bebyggelsemiljöer, finns det inget mål eller delmål inom Agenda 2030 som har en uppenbar koppling till ämnesområdet.
- När det gäller arbetet med GMO och miljökvalitetsmålet om att *Genetiskt modifierade organismer som kan hota den biologiska mångfalden inte är introducerade* är det möjligt att se en koppling till delmål 2.4 om ett hållbart jordbruk eller mål 15 om biologisk mångfald. Frågan lyfts dock inte lika tydligt inom Agenda 2030 som inom miljökvalitetsmålet.

Kartläggningen avser Agendamålen kopplingar till miljö kvalitetsmålet Ett rikt odlingslandskap samt generationsmålet. Kartläggningen omfattar förhållanden av direkt relevans och/eller större betydelse. Agendans mål 1, 4, 5, 7, 10, samt 16 inryms inte då dessa mål om fattigdom, utbildning, jämställdhet, ojämlikhet och fred inte direkt kopplar till miljöfrågor. Det finns dock många indirekta kopplingar och dessa mål utgör i flera fall förutsättningar för en miljömässigt hållbar utveckling, nationellt och globalt. Kartläggningen innefattar heller inte Agendans mål 17 samt alla ”bokstavsmål” i övriga globala mål eftersom de i första hand anger mål för genomförandet av Agenda 2030. Även dessa genomförandemål utgör självfallet i flera fall förutsättningar för en miljömässigt hållbar utveckling, globalt och nationellt. Tabellen är skriven så att det ska gå att läsa och lyfta ut varje delmål i Agendan för sig, vilket innebär upprepningar.

Mål och delmål i Agenda 2030	Förhållande till Ett rikt odlingslandskap samt generationsmålet
 <p>Avskaffa hunger, uppnå trygghet livsmedelsförsörjning, uppnå en bättre kosthållning och främja ett hållbart jordbruk.</p> <p>2.1. tillgång till tillräckligt med säker och näringsrik mat</p> <p>2.4. Senast 2030 uppnå hållbara system för livsmedelsproduktion samt införa motståndskraftiga jordbruksmetoder som ökar produktiviteten och produktionen, som bidrar till att upprätthålla ekosystemen, som stärker förmågan till anpassning till klimatförändringar, extrema väderförhållanden, torka, översvämning och andra katastrofer och som successivt förbättrar mark- och jordkvaliteten.</p>	<p>Målet kopplar till generationsmålets strecksatser om ekosystem, den biologiska mångfalden, människors hälsa, samt till miljö kvalitetsmålet <u>Ett rikt odlingslandskap</u>.</p> <p>Ett rikt odlingslandskap syftar till att <i>skydda odlingslandskapets och jordbruksmarkens värden för biologisk produktion och livsmedelsproduktion</i> (övergripande målet) som ska säkerställa tillgång till mat, och preciseringen om <i>jordbruksmarkens halt av föroreningar</i> bidrar till säker mat.</p> <p>Ett rikt odlingslandskap syftar till att <i>skydda odlingslandskapets och jordbruksmarkens värden för biologisk produktion och livsmedelsproduktion samtidigt som den biologiska mångfalden och kulturmiljövärdena bevaras och stärks</i> (övergripande målet) och även via flera preciseringar om <i>åkermarkens egenskaper och processer, jordbruksmarkens halt av föroreningar och ekosystemtjänster</i>.</p>

2.5. upprätthålla den genetiska mångfalden av fröer, odlade växter, produktionsdjur och tamdjur samt deras besläktade vilda arter

Ett rikt odlingslandskap syftar till att *den biologiska mångfalden och kulturmiljövärdena bevaras och stärks* (övergripande målet) och vad gäller genetisk mångfald via preciseringen *bevara och hållbart bruka den genetiska variationen hos domesticerade djur och växter och att kulturväxter bevaras så långt som möjligt på sina historiska platser.*

Säkerställa att alla kan leva ett hälsosamt liv och verka för alla människors välbefinnande i alla åldrar.

Målet kopplar till **generationsmålets** strecksats om människors hälsa, samt de så kallade naturtypsmålen.

3.4. förebyggande insatser och behandling minska det antal människor som dör i förtid av icke smittsamma sjukdomar samt främja psykisk hälsa och välbefinnande

Naturtypsmålen, bland annat **Ett rikt odlingslandskap**, syftar till att värna förutsättningar för friluftsliv, upplevelsevärden och/eller sociala värden (övergripande för målen) även via preciseringar gällande *friluftsliv* och *tätortsnära natur*, vilket bidrar till att förebygga och behandla till exempel välfärdssjukdomar samt främja psykisk hälsa och välbefinnande.

Säkerställa tillgång till och hållbar vatten- och sanitetsförvaltning för alla.

Målet kopplar till **generationsmålets** strecksatser om ekosystem, människors hälsa och hushållning med naturresurser. Indirekt koppling finns till flera av naturtypsmålen, bland annat **Ett rikt odlingslandskap**.

6.6 Senast 2020 skydda och återställa de vattenrelaterade ekosystemen, däribland berg, skogar, våtmarker, floder, akviferer och sjöar.

Ett rikt odlingslandskap syftar till att *den biologiska mångfalden och kulturmiljövärdena bevaras och stärks* (övergripande målet) samt genom preciseringen om *variationsrikt odlingslandskap* ett landskap med *betydande inslag av småbiotoper och vattenmiljöer*,

Verka för en inkluderande och långsiktigt hållbar ekonomisk tillväxt, full och produktiv sysselsättning med anständiga arbetsvillkor för alla.

8.4. förbättra den globala resurseffektiviteten i konsumtionen och produktionen samt sträva efter att bryta sambandet mellan ekonomisk tillväxt och miljöförstöring

Målet kopplar till **generationsmålet**s strecksats om resurseffektiva kretslopp. Indirekt kopplar Agendans målsättningar om hållbar ekonomisk tillväxt till **samtliga miljö kvalitetsmål** i och med att detta utgör en grundläggande förutsättning för en omställning till ett hållbart samhälle inom planetens gränser.

Samtliga miljö kvalitetsmål och även en samhällsomställning i enlighet med **generationsmålet** förutsätter att sambandet mellan ekonomisk tillväxt och miljöpåverkan bryts. Detta finns inte uttryckligen uttryckt i de nationella miljömålen men har pekats ut som en grundläggande utmaning i de fördjupade utvärderingarna av miljömålen.

Bygga upp en motståndskraftig infrastruktur, verka för en inkluderande och hållbar industrialisering och främja innovation.

9.1. hållbar och motståndskraftig infrastruktur

Målet kopplar till **generationsmålet**s strecksatser om resurseffektiva kretslopp och hushållning med naturresurserna.

Indirekt kopplar målet till **samtliga miljö kvalitetsmål** i och med att Agendans målsättningar om hållbar, resurseffektiv industri och infrastruktur utgör viktiga förutsättningar för en omställning till ett hållbart samhälle genom minskad påverkan på ekosystem orsakad av såväl utsläpp av olika typer av föroreningar som nyttjande och exploatering av mark, vatten och naturresurser.

Flera miljö kvalitetsmål förutsätter att utbyggnad av infrastruktur sker på ett hållbart sätt vad gäller såväl byggfasen som driftsfasen, genom att minimera utsläpp och påverkan på ekosystem och landskap. Detta finns inte uttryckligen uttryckt i de nationella miljömålen men har pekats ut som ett viktigt åtgärdsområde i de fördjupade utvärderingarna av miljömålen.

9.4. rusta upp infrastrukturen och anpassa industrin för att göra dem hållbara, med effektivare

Flera miljö kvalitetsmål förutsätter att upprustning av infrastruktur och anpassning av industrin sker för att öka miljöhänsynen och minska påverkan på ekosystem och landskap. Detta finns inte uttryckligen uttryckt i de nationella miljömålen men har i flera fall pekats

resursanvändning och fler rena och miljövänliga tekniker och industriprocesser

ut som viktiga åtgärdsområden till för att förbättra reningen av utsläpp eller åtgärda vandringshinder i vattendrag.

Städer och bosättningar ska vara inkluderande, säkra, motståndskraftiga och hållbara.

Målet kopplar till **generationsmålets** strecksatser om *den biologiska mångfalden, människors hälsa, resurseffektiva kretslopp och hushållning med naturresurser.*

Främja hållbara konsumtions- och produktionsmönster.

Målet kopplar till **generationsmålets** strecksatser om *människors hälsa, resurseffektiva kretslopp fria från farliga ämnen, hushållning med naturresurserna, samt konsumtionsmönstren av varor och tjänster.* Indirekt kopplar Agendans målsättningar till **samtliga miljö kvalitetsmål** i och med att grundläggande förutsättningar för målen består i att åstadkomma omställning av konsumtion och produktion till ett hållbart samhälle inom planetens gränser, bland annat genom ett hänsynsfullt nyttjande av naturresurser.

Vidta omedelbara åtgärder för att bekämpa klimatförändringarna och dess konsekvenser.

Målet kopplar till **generationsmålets** strecksats om ekosystem. Indirekt kopplar målet till **flera miljö kvalitetsmål**. Klimatförändringar påverkar biologisk mångfald och klimatanpassningsåtgärder kan gynna eller missgynna ekosystemtjänster, biologisk mångfald och kulturmiljö värden.

Bevara och nyttja haven och de marina resurserna på ett hållbart sätt i syfte att uppnå en hållbar utveckling.

Målet kopplar till **generationsmålets** strecksatser om *ekosystem, den biologiska mångfalden, resurseffektiva kretslopp och hushållning med naturresurserna.*

Skydda, återställa och främja ett hållbart nyttjande av landbaserade ekosystem, hållbart bruka skogar, bekämpa ökenspridning, hejda och vrida tillbaka

markförstörelsen samt hejda förlusten av biologisk mångfald.

15.1. bevara, återställa och hållbart använda ekosystem på land och i sötvatten och deras ekosystemtjänster, särskilt skogar, våtmarker, berg och torra områden

15.5. minska förstörelsen av naturliga livsmiljöer, hejda förlusten av biologisk mångfald och skydda och förebygga utrotning av hotade arter

15.6. Främja en rimlig och rättvis fördelning av den nytta som uppstår vid användning av genetiska resurser samt lämpligt tillträde till sådana resurser

Målet kopplar till generationsmålets strecksatser om ekosystem, den biologiska mångfalden, människors hälsa och hushållning med naturresurserna, samt till miljö kvalitetsmålet Ett rikt odlingslandskap.

Ett rikt odlingslandskap, med flera miljö kvalitetsmål, syftar alla till att bevara, återställa och hållbart nyttja biologisk mångfald, naturmiljöer och ekosystem. Flertalet preciseringar finns till stöd, däribland preciseringar om *ekosystemtjänster och hotade arter och naturmiljöer*.

Ett rikt odlingslandskap, med flera miljö kvalitetsmål, syftar till att bevara livsmiljöer och hejda förlusten av biologisk mångfald, med stöd av preciseringar om *bevarade natur- och kulturmiljövärden; gynnsam bevarandestatus och genetisk variation* samt *hotade arter och naturmiljöer*.

Direkt koppling till miljö kvalitetsmålen saknas men delmålet utgör en förutsättning för att nå ett hållbart nyttjande av biologisk mångfald inte minst i andra länder.

15.7. stoppa tjuvjakt på och handel med skyddade djur- och växtarter och inrikta åtgärderna på både utbudet av och efterfrågan på olagliga produkter från vilda djur och växter

15.8. förhindra införseln av invasiva främmande arter och avsevärt minska deras påverkan på land- och vattenekosystem samt kontrollera eller utrota prioriterade arter

15.9. integrera ekosystemens och den biologiska mångfaldens värden i nationella och lokala planerings- och utvecklingsprocesser, strategier för fattigdomsminskning samt räkenskaper

Ett rikt odlingslandskap, med flera miljö kvalitetsmål, syftar till att bevara och hållbart nyttja biologisk mångfald. Att förhindra tjuvjakt och handel med skyddade djur- och växtarter är förutsättningar för att nå målen.

Ett rikt odlingslandskap, med flera miljö kvalitetsmål, syftar till att minska påverkan på biologisk mångfald och ekosystem, i detta avseende med stöd av preciseringar om *främmande arter och genotyper*.

Integrering av ekosystemens och den biologiska mångfaldens värden i olika beslut i samhället är en grundläggande förutsättning för de **landskapsanknutna miljö kvalitetsmålen, bland annat Ett rikt odlingslandskap**. Miljö kvalitetsmålen ska ge vägledning för vad en hållbar utveckling innebär i tillämpningen av miljöbalken samt plan- och bygglagen.
